

Výsledky Pilotního projektu zpřístupnění TDKIV v podobě propojených dat

Linda Jansová

Knihovnický institut Národní knihovny ČR

linda.jansova@nkp.cz, linda.jansova@gmail.com

Terminologický seminář, Národní knihovna ČR, 4. dubna 2019

Základní údaje o projektu

- realizován v průběhu roku 2018 Národní knihovnou ČR s využitím dotace z programu VISK 1
- cíle projektu:
 - zvýšit vzdělávací a informační potenciál České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) prostřednictvím propojených dat a zpřesnit vzájemné vazby mezi hesly
 - rozšířit možnosti využití dat z TDKIV v knihovnicko-informačním prostoru i mimo něj a usnadní orientaci v databázi jako celku jak pro uživatele, tak pro odborníky, kteří se podílejí na zpracování nových hesel.

Proč byl projekt realizován

- hesla v databázi TDKIV jsou mezi sebou propojena pouze obecným vztahem příbuznosti, uživatelé se nemohou orientovat podle sémanticky bohatších (přesnějších) vazeb
- je žádoucí více se zapojit do tzv. sémantického webu – zpřístupnit knihovnická data formou tzv. propojených otevřených dat

S kým byl projekt realizován

- jedním z významných hráčů v oblasti propojených dat je systém Wikidata (svobodná databáze všeho pod záštitou Wikimedia Foundation)
- spolupráce se spolkem Wikimedia Česká republika, především s předsedou spolku Vojtěchem Dostálem

Zpřístupnění metodiky

- stránka věnovaná metodickým dokumentům vztahujícím se k TDKIV:
 - <https://tdkiv.nkp.cz/spo.htm>
- přímý odkaz na metodiku ve formátu PDF:
 - https://tdkiv.nkp.cz/docs/metodika_propojena_data_verze_1_0

Obsah metodiky

- Úvod
- Propojená data
- Systém Wikidata
- Propojená data a TDKIV
- Doporučené pracovní postupy
 - Získání dat a jejich příprava pro další zpracování
 - Zpracování dat
 - Hlavní použité vlastnosti
 - Symetrické vlastnosti
 - Vlastnosti bez obrácených vlastností
 - Vlastnosti s obrácenými vlastnostmi
 - Přehled propojených položek
- Možnosti dalšího využití zpracovaných dat
- Shrnutí

Symetrické vlastnosti

- different from – rozdílné od
- opposite of – protiklad

Vlastnosti bez obrácených vlastností

- facet of – aspekt (čeho)
- field of work – zaměření
- instance of – instance (čeho)
- subclass of – nadtřída
- use – použití

Vlastnosti s obrácenými vlastnostmi

- field of this occupation – obor tohoto povolání
- follows – předchodí
- has cause – příčina
- part of – část (čeho)
- product or material produced – produkuje
- studies – studuje (co)
- uses – používá
- replaces – předchůdce
- based on – podle

Praktické ukázky

- Wikidata v číslech: <https://www.wikidata.org/wiki/Wikidata:Statistics>
- Wikidata Query Service: <https://query.wikidata.org/> (příklady dotazů)
- přehled položek s propojením do TDKIV: <http://tinyurl.com/ybzmyukd>
- ověření existence položky (před přidáním nové položky)
- upozornění na přidání odkazu na vytvořenou položku
 - příklad: <https://www.wikidata.org/wiki/Special:WhatLinksHere/Q59157079>

Závěrem

- jednou vytvořená data je vhodné využívat vícenásobně (jednou vytvořím, mnohokrát využiji)
- inspirace pro další projekty (např. zpřístupnění autoritních záznamů v podobě propojených dat)
- právě díky propojeným datům (sémantickému webu) a také např. Wikidatům se ukazuje vysoká užitečnost dat z prostředí knihoven (např. i těch původně pouze pomocných, např. autoritních záznamů)

Závěrem

- možnost konfrontace s pohledem zvenčí (propojení položek z Wikidat např. na položky z pořádacích systémů typu tezaurů, autorit apod.; výhodou je kombinace automatizovaného a ručního zpracování), více snadněji dostupných zdrojů ve srovnání s počátkem tisíciletí (dobou vzniku TDKIV)
- díky Wikidatům se Vaše data více zviditelní (údaje z Wikidat se používají např. v článcích ve Wikipedii)

Děkuji za pozornost!